

Тема номера: Політичні системи

РЕДАКЦІЯ VERBUM

5 ЛЮТОГО 2020

Шановні читачі!

Напевно, кожен із нас чув, що Церква мусить бути поза політикою. В інформаційному просторі ця теза лунає доволі часто, чи йдеться про право священника висловлювати свої політичні погляди в соцмережі, чи про участь Ради Церков у обговоренні законопроектів. Її можна почути не лише від людей нерелігійних, а й від самих вірян: якщо перші вважають Церкву ідеологічним суперником у низці суспільних і морально-етичних питань, а тому прагнуть усунути її з дискусії, то другі нерідко сприймають політику як щось аморальне та брудне, а тому не гідне активної участі Церкви.

Антоніо Лоренцетті. Алегорія доброї влади (фрагмент), 1338 р.

Історія, втім, знає не один негативний приклад того, що виходило зі спроб цілковито усунути Церкву з політичного процесу, і досі дає нам такі уроки. Не можна залишатися осторонь політики, сподіваючись, що «правильний» суспільний лад якийсь побудується сам; кожен член Церкви – це громадянин із усіма правами й обов’язками, який, отже, має певні інструменти для впливу на політичні процеси.

Церква виразно вказує на те, які політичні системи неприйнятні для християн. Однак, попри пошуки філософів, теологів і політичних діячів, у неї немає єдиної відповіді на питання, яка модель державного устрою безумовно блага. На сторінках цього випуску «Вербуму» ми придивляємося до різних політичних ладів і систем, досліджуючи їхню взаємодію з християнством – і розуміючи, що досконалих варіантів у минулій реальності немає.

Олексій Браславець, звертаючись до монографії Ернста Канторовича, розповідає про теорію

двох тіл короля: природного й політичного. Середньовічні каноністи осмислювали королівську владу в метафізичних категоріях, не зводячи її до вразливого та хворобливого фізичного тіла. Відлуння цього мислення й сьогодні можна знайти в юриспруденції, бо, зрештою, всі ми поєднуємо в собі особу й статуси.

Антон Герасименко розповідає про історію республіки та згадує в цьому контексті про важливу працю Роберто Белларміно, святого та Вчителя Церкви, «Про владу земну та духовну». Республіку нині ототожнюють насамперед із плодами Французької революції, однак навіть у середньовічній Європі устроїв республіканського типу не бракувало. Сама ця політична система, отже, не суперечить християнському вченню.

Ольга Герасименко пише про твір іще одного святого – Томаса Мора, який вигадав термін «утопія» та створив текст, який багато хто вважає першим зразком утопійного жанру. У цій книжці Мор начебто описує ідеально справедливий суспільний устрій – проте чи можна вважати цю розповідь викладом власних переконань автора, якщо врахувати серйозні розбіжності з ученням Церкви?

Павло Зінченко розмірковує про те, чи може анархізм мати щось спільне з християнством – а точніше, про те, як ця ідеологія взаємодіє з вірою, бо ж представники католицького анархізму є й у робітничих рухах, і в інтелектуальних колах, нехай їхні стосунки з Церквою й не завжди однозначні.